

ОСОБЛИВОСТІ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет;

Анотація

В статті проаналізовано проблеми та шляхи вирішення працевлаштування молоді.

Ключові слова: молодь, працевлаштування, самоменеджмент, фахівець, планування.

Abstract

The article analyzes the problems and ways of solving the employment of young people.

Keywords: youth, employment, self-management, specialist, planning.

Вступ

Молодь – це головна складова ринку робочої сили. Вона володіє необхідним потенціалом, реалізація якого найближчим часом може істотно поліпшити економічне та соціальне становище суспільства і відродити національно-духовні надбання українського народу. Держава, визначаючи конкретні шляхи становлення та розвитку суспільства, орієнтується передусім на молоде покоління віком 16-28 років, потенціал і знання якого, помножені на досвід попередніх поколінь, можуть стати запорукою прогресивного розвитку незалежної держави. Молодь має досить великі та суттєві переваги порівняно з іншими віковими категоріями працездатного населення. У молодих людей найбільш тривалий період майбутньої працездатності, кращі показники фізичного здоров'я та витривалості, порівняно високий загальноосвітній рівень, найбільша професійна та міграційна мобільність. Водночас, молоді люди більше за інші вікові групи страждають через відсутність роботи. В Україні молодіжне безробіття вважають одним із найактуальніших питань соціально-економічної політики держави, оскільки молодіжні проблеми суттєво впливають на майбутнє економіки та державне становлення України. Безробітна молодь – це особлива соціальна група, яка в певний час не має такої цінності, як робота, пов'язаного з нею престижу, матеріального добробуту та загального визнання. Останнім часом наявна тенденція до збільшення кількості безробітної молоді, у якій безробіття триває понад рік, і, як наслідок, руйнуються професійні навички. До того ж молоді люди розраховують на допомогу держави, батьків, що також знижує мотивацію до праці.

Результати дослідження

Демографічну структуру ринку праці України утворюють більше ніж на третину молоді люди, а саме безробітна молодь таких груп, як:

- випускники загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і вищих навчальних закладів;
- звільнені у зв'язку зі змінами в організації виробництва;
- військовослужбовці, звільнені зі строкової служби у Збройних силах;
- жінки, які перебували у відпустці з догляду за дітьми, домогосподарки;
- інші категорії (звільнені у зв'язку з плінністю кадрів, школярі 9-10 класів, молодь, незайнята більше одного року, та ін.).

Останнім часом багатьох людей цікавить таке питання, як: «Які ж спеціальності нині затребувані на українському ринку праці?» В останні роки роботодавці приділяють увагу та готові поборотися за випускників вищих навчальних закладів за технічним напрямом підготовки. Традиційно в особливій пошані перебувають молоді фахівці з інформаційних технологій, та випускники інженерно-технічних спеціальностей, які мають високі шанси знайти роботу за спеціальністю. Також переважно за спеціальністю йдуть працювати і юристи. Зовсім протилежна ситуація нині спостерігається у лавах економістів та архітекторів.

Проблему загострюють надзвичайно низькі заробітні плати, які пропонуються українцю на початку кар'єрного шляху. Невисока платня, відсутність перспектив та підтримки – усе це значно звужує можливості сучасної молоді.

Сьогодні значна частина молоді подає документи до вищих навчальних закладів та намагається продовжити своє навчання. Та відчувається недосконалість старої системи підготовки робочих кадрів і молодих спеціалістів, яка раніше не була орієнтована на вимоги ринку праці та продовжує своє інерційне існування й нині. Щороку українські навчальні заклади випускають понад 500 тис. молодих спеціалістів, які не знаходять відповідного попиту на отриману спеціальність або не мають можливості задовольнити свої вимоги щодо рівня оплати праці.

Проблеми молоді на ринку праці обумовлені певними особливостями соціального стану і трудової поведінки, а саме: досить високим освітнім рівнем; наявністю професії або кваліфікації; низькою адаптованістю та вразливістю щодо навколишнього економічного та соціального середовища; підвищеними вимогами щодо працевлаштування (престижу, заробітку), змісту, характеру й умов праці.

Основною проблемою працевлаштування молодого випускника є пошук роботи за фахом. Однак багато підприємств беруть на роботу найбільш успішних випускників вищих навчальних закладів і оцінюють рівень знань, отриманих молодим фахівцем. Деякі роботодавці бачать перевагу прийому на роботу молодих спеціалістів в економії фінансових коштів на оплату роботи працівників. Багато роботодавців шукають молодих спеціалістів з хорошими твердими теоретичними знаннями, вважаючи, що практичний досвід краще отримувати на тому підприємстві, на якому фахівець буде працювати. Тому виникає проблема підвищення ефективності методів розвитку кар'єри випускників навчальних закладів.

На ринку праці давно існує проблема невідповідності знань та умінь, отриманих випускниками вищих навчальних закладах, та запитом роботодавців. Основними характеристиками сучасного випускника вищого навчального закладу є амбіційність, ініціативність, активність, цілеспрямованість та невизначеність. При цьому, як визначено в дослідженні «Випускники українських ВНЗ очима роботодавців», серйозною перешкодою в роботі стає відсутність (або недостатній рівень володіння) навичок міжособистісного спілкування таких, як «комунікабельність, вміння презентувати, вести переговори, емоційний контроль». Значною проблемою абсолютно для всіх випускників, незалежно від рівня їхньої теоретичної підготовки, підприємства вважають відірваність знань від практики, непідготовленість до роботи в реальному бізнесі і нерозуміння того, як цей бізнес працює. Таким чином необхідно орієнтувати студента на протязі навчання у вищому навчальному закладі до вимог роботодавця.

Також, у даний час, посиленню напруги на українському молодіжному ринку праці сприяли такі фактори: криза в економіці, демографічний фактор, ліквідація робочих місць з менш жорсткими та створення нових – з більш жорсткими вимогами найму, перехід підприємств у руки приватних власників.

В Україні зростання безробіття спровоковане жорсткою економічною політикою. Як результат – закриття підприємств, падіння цілих галузей. Фінансова криза, яка стала соціально-економічною кризою, призвела до різкого зростання безробіття серед молоді у світі і збільшила недовіру молодих людей до інститутів, урядів та корпорацій.

Як показує практика, більшість випускників знаходять роботу за допомогою знайомих, в інтернеті або газетах. Близько 10% – звертаються у Державну службу зайнятості або в університетські центри зайнятості.

Основними мотивами, що спонукають молодь змінити роботу або знайти додатковий заробіток, є:

- низький рівень оплати праці;
- кар'єрне зростання;
- незадоволеність умовами праці;
- майбутнє звільнення або закінчення строку контракту;
- невивплата заробітної плати;
- невідповідність роботи отриманій кваліфікації;
- інші особисті причини.

За даними Державної служби статистики України на сьогодні рівень зайнятості серед осіб у віці 25-29 років становить 71,1% та є вищим, ніж в середньому серед всіх вікових груп (56,0%), а серед осіб віком 15-24 роки цей показник становить лише 27,9%. Низький рівень зайнятості таких осіб

обумовлений тим, що молодь у такому віці навчається та не має стійких конкурентних переваг на ринку праці.

У процесі пошуку роботи безробітна молодь стикається із певними психологічними труднощами. Їхньою причиною є відсутність в особи внутрішньої готовності до активних дій, невміння змінити попередні установки, мотивація поведінки в нових ринкових умовах.

Невирішені проблеми працевлаштування молоді призводять до зростання безробіття та зниження рівня життя; поширення пасивних (утриманство), нерегламентованих (тіньова зайнятість) і деструктивних (кримінал) моделей поведінки; спонукають до зовнішніх трудових міграцій; спричиняють психологічні зміни (втрату мотивації до праці, зміну структури ціннісних орієнтацій і падіння престижності легальної зайнятості).

Держава поки що неспроможна вирішувати всі проблеми самотужки. Тому всім громадським об'єднанням варто працювати над цими питаннями та проблемами і шукати ефективні форми їх вирішення і лише створивши в Україні сприятливе підприємницьке середовище ми вирішимо багато важливих проблем, у тому числі і для розвитку економічної активності молоді, та реалізації свого трудового потенціалу.

Отже, основними заходами, які повинні проводитися для зменшення безробіття серед молоді, мають бути агітаційна та просвітницька роботи.

Для цього необхідно:

- 1) створити Молодіжну біржу праці;
- 2) розробляти проекти, орієнтовані на фінансування активних заходів сприяння зайнятості серед молоді;
- 3) проводити дослідження з метою визначення спеціальностей, професійних навиків та рівня кваліфікації, якими повинні володіти випускники;
- 4) включити до навчальних програм обов'язкове стажування студентів;
- 5) розробити та впровадити механізм фінансової та іншої підтримки підприємств, установ та організацій, які беруть участь у реалізації цієї програми;
- 6) проводити навчання з техніки пошуку роботи та розповсюдження матеріалів щодо проблем зайнятості, розширення інформаційного поля про стан на локальному ринку праці, потенційних роботодавців з метою створення умов для самовизначення особи;
- 7) проводити інформативні й навчальні семінари та тренінги щодо можливостей працевлаштування, активізації власних зусиль у вирішенні проблем зайнятості та підвищенні самооцінки;
- 8) організовувати зустрічі з роботодавцями та колишніми безробітними, які успішно знайшли роботу чи заснували власний бізнес. Забезпечити широке висвітлення позитивного досвіду засобами масової інформації;
- 9) запровадити в програмах навчальних закладів курси з техніки пошуку роботи та факультативні заняття з організації власної справи;
- 10) провадити координацію міжнародної діяльності: в частині обміну студентами з метою стажування, виконання волонтерських і тимчасових робіт.

Висновки

Таким чином, в Україні розв'язати проблеми зайнятості молоді можна тільки шляхом цілеспрямованих систематизованих і скоординованих дій. При цьому держава повинна піклуватись розвитком соціальної стабільності і захищеності молоді (по мірі зміни ситуації на ринку праці – корегування політики в області працевлаштування, перегляд і доопрацювання законодавчої бази, своєчасне фінансування державних програм зайнятості, розробка системи заохочень і пільг регіонам з низьким рівнем безробіття серед молоді).

Зрозуміло, що система заходів щодо зниження рівня безробіття молоді не обмежується наведеним, існує багато можливостей для творчого пошуку шляхів виходу зі складної ситуації, що склалася зараз на ринку праці, але у будь-якому разі тільки комплексний підхід до розв'язання проблеми дозволить досягти певних позитивних зрушень у сфері працевлаштування молоді в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Краснов Ю. Методологічні основи відтворювального механізму зайнятості населення // Україна: аспекти праці. – 2008. - №4. – С.37-40.

2. Левчук Ю.С. Теоретичні аспекти зайнятості населення // Формування ринкових відносин в Україні. - 2007. - №5. – С.160-164.
3. Богоявленська Ю.В. Адміністративно-правові механізми управління зайнятістю молоді в Україні в умовах фінансової кризи // Економіка та держава. – 2009. - №3. – С.44-54.
4. Гаркавенко Н. Напрями вдосконалення політики зайнятості населення у ринкових умовах // Україна: аспекти праці. – 2008. - №6. – С.26-32.

Тищенко Андрій Вячеславович — студент групи П-186, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: andrej.0.0061@gmail.com

Науковий керівник: **Білоконь Тетяна Миколаївна** — канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри підприємництва та фінансової діяльності, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Tishchenko Andriy V. - student, faculty of management Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, email : andrej.0.0061@gmail.com.

Supervisor: **Bilokon Tetiana M.** — Cand. Sc. (Econ.), Docent, Docent of the Chair of Entrepreneurship and Financial Activities, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia